

RTU studiju kurss "Psiholoģija skolotājiem"

0L000 Liepājas akadēmija

Vispārējā informācija

Kods	LA0054
Nosaukums	Psiholoģija skolotājiem
Studiju kursa statuss programmā	Obligātais/Ierobežotās izvēles
Atbildīgais mācītspēks	Irina Strazdiņa - Doktors, Docents
Mācītspēks	Ingūna Griškēviča - Doktors, Pētnieks
Apjoms daļās un kredītpunktos	1 daļa, 6.0 kredītpunkti
Studiju kursa īstenošanas valodas	LV
Anotācija	Kurss integrē vispārīgās, attīstības, sociālās, personības un pedagoģiskās psiholoģijas atziņas un atklājumus, kas nepieciešami sekmīgai pedagoģiskā procesa plānošanai un īstenošanai gan pirmsskolas izglītības iestādēs, gan skolā. Studiju kursā ir iekļauta arī savas attīstības, personības un saskarsmes aspektu, kas varētu ietekmēt pedagoģisko procesu, izvērtēšana, kā arī veicinātas topošo skolotāju prasmes izvērtēt un respektēt skolēnu attīstības, mācīšanās, saskarsmes un personības izaugsmes vajadzības pedagoģiskajā procesā.
Mērķis un uzdevumi, izteikti kompetencēs un prasmēs	Kursa mērķis ir sniegt strukturētas zināšanas psiholoģijā, lai attīstītu un pilnveidotu studējošo izpratni par dažādu izziņas procesu darbības likumsakarībām; fiziskās, kognitīvās un sociāli emocionālās attīstības likumsakarībām agrās bērnības, pirmsskolas, jaunākā skolas vecuma, pusaudžu un jauniešu vecumposmā un to ietekmējošiem faktoriem; dažādiem mācīšanās psiholoģiskiem aspektiem, kā arī sociālajiem procesiem grupā. Veicināt studējošo attīstības, personības un saskarsmes aspektu, kas varētu ietekmēt pedagoģisko procesu, izvērtēšana, kā arī veicināt topošo skolotāju prasmes izvērtēt un respektēt skolēnu attīstības, mācīšanās, saskarsmes un personības izaugsmes vajadzības pedagoģiskajā procesā. Studiju kursa uzdevumi: 1. Radīt izpratni par dažādu izziņas procesu darbības likumsakarībām; fiziskās, kognitīvās un sociāli emocionālās attīstības likumsakarībām agrās bērnības, pirmsskolas, jaunākā skolas vecuma, pusaudžu un jauniešu vecumposmā un to ietekmējošiem faktoriem; dažādiem mācīšanās psiholoģiskiem aspektiem, kā arī sociālajiem procesiem grupā. 2. Veicināt studējošos kritiski izvērtēt savas attīstības, personības un saskarsmes dažādus aspektus un to iespējamo ietekmi uz pedagoģisko procesu. 3. Sekmēt iegūto zināšanu izmantošanu, izvērtējot bērnu attīstības, mācīšanās, saskarsmes un personības izaugsmes vajadzības pedagoģiskajā procesā.
Patstāvīgais darbs, tā organizācija un uzdevumi	Patstāvīgā darba tēmas: 1. Savas uzmanības, atmiņas un domāšanas procesu, intelekta analīze un novērtēšana. 2. Bioloģisko un vides faktoru nozīme skolēna un skolotāja mijiedarbībā. 3. Domāšanas īpatnības pirmsoperacionālajā stadijā pirmsskolas vecuma bērniem (4 -7 gadi). Pusaudžu vai jauniešu (12 – 18 gadi) vecumposma aspekti. 4. Mācību motivācija. 5. Stereotipu analīze.
Literatūra	Obligātā / Obligatory: 1. Damberga, I. (2015). Izglītības psiholoģija. Martinsone K., Miltuze A. (red.) Psiholoģija 3. Lietišķās jomas. (82.–108. lpp.). Rīga: Zvaigzne ABC. 2. Mārtinsone, K., Miltuze, A. (red.) (2015). Psiholoģija 1. Pamatjautājumi-teorijas un pētījumi. Rīga: Zvaigzne ABC. 3. Martinsone, K., Miltuze, A. (red.) (2015). Psiholoģija 2. Personība, grupa, sabiedrība, kultūra. Rīga: Zvaigzne ABC. 4. Reņģe, V. (2002). Sociālā psiholoģija. Rīga: Zvaigzne ABC. Papildu / Additional: 1. Boulbjijs, Dž. (1998). Drošais pamats. Rīga: Rasa ABC. 2. Craig, G. & Baucum, D. (2002). Human Development (9th ed.). Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall. (angļu vai krievu tulkojumā) 3. Geidžs, N.L., Berliners, D.C. (1999). Pedagoģiskā psiholoģija. Rīga: Zvaigzne ABC. 4. Hewstone, M., Stroebe, W., & Jonas, K. (Eds.) (2015). An Introduction to Social Psychology (6th ed.). Chichester: John Wiley & Sons. 5. Myers, D., G. (2013). Psychology. 10th edition. New York : Worth Publishers. (pieejams PDF formātā: http://www.doralacademyprep.org/ourpages/auto/2016/4/2/44580505/Myers%2010th%20edition.pdf) 6. Ormrod, J. E. (2006). Educational Psychology: Developing Learners. (5th ed.) Upper Saddle River, N.J.: Pearson. 7. Papalia, D. E., Olds, S.W., Feldman, R.D. (2008). Human Development. Boston: McGraw-Hill. Citi informācijas avoti/ Other sources of information: 1. Arnett, J. J. (2000). Emerging adulthood: A theory of development from the late teens through the twenties. American Psychologist, 5, 469-480. 2. Krone, I., Bite, I. (2013). Teorētiskā izpratne par vadības funkcijām un to attīstības atbalstu pirmsskolas vecuma bērniem. LU Raksti. Psiholoģija, 786, 75.- 88. 3. Laizāne, I., Sebre, S. (2011). Jauniešu internalizētas un eksternalizētas problēmas saistībā ar piesaisti vecākiem un vecāku alkohola lietošanu. LU Raksti. Psiholoģija, 774, 51.-66. 4. Sovere, L., Bite, I. (2014). Dzīvesspēks un tā novērtēšanas metodes. LU Raksti. Psiholoģija, 801, 96.-110.

Nepieciešamās priekšzināšanas	Nav nepieciešamas.
-------------------------------	--------------------

Studiju kursa saturs

Saturs	Pilna un nepilna laika klātienes studijas		Nepilna laika klātienes studijas	
	Kontakt stundas	Patstāv. darbs	Kontakt stundas	Patstāv. darbs
1.Izziņas procesi, to darbības likumsakarības un veicināšana mācīšanās procesā. 1.lekcija: Ievads psiholoģijā, zinātnes galvenie mērķi un uzdevumi. Individīda izziņas procesi, to nozīme pedagoģiskajā procesā.	2	4	0	4
2.lekcija: Uzmanības jēdziens. Uzmanības veidi. Uzmanības īpašības: apjoms, precizitāte, noturība, sadalīšana. Uzmanības saistība ar pašregulāciju, uzmanības pievēršanas un noturēšanas paņēmieni.	2	4	2	6
3.lekcija: Atmiņa, tās veidi un likumsakarības. Atmiņas pamatprocesi: iegaumēšana, saglabāšana, reproducēšana un aizmirstāšana. Mnemonikas paņēmieni.	2	4	2	6
4.lekcija: Domāšana, tās veidi un likumsakarības. Jēdzieni un kategorijas. Domāšana un kreativitāte. Problēmu risināšana, lēmumu pieņemšana.	2	2	2	4
5.lekcija: Kritiskā domāšana un tās veicināšana. Zināšanas, zināšanu reprezentācijas.	2	4	2	6
6.lekcija: Intelekts. Faktoranalītiskās un sistēmiskās intelekta teorijas. Emocionālais un morālais intelekts.	2	4	2	6
1.seminārs: Uzmanības, atmiņas un domāšanas procesu, intelektuālo spēju individuālās īpatnības un to loma pedagoģiskajā procesā.	4	6	2	6
2.Indivīda attīstību ietekmējošie faktori: dzīvesspēks, temperaments, piesaiste un tās nozīme skolotāja – skolēna mijiedarbībā. 7.lekcija: Attīstības jomas un attīstības principi. Dzīvesspēka koncepts.	2	2	0	6
8.lekcija: Bioloģisko un sociālo faktoru mijiedarbība indivīda attīstībā: Bronfenbrennera modelis.	2	2	0	6
9., 10. lekcija: Temperaments kā indivīda individuālo atšķirību bioloģiskais pamats. Temperamenta izpausmes uzvedībā, mācīšanās procesā un skolēna – skolotāja mijiedarbībā.	4	6	2	6
11., 12. lekcija: Indivīda socioemocionālā attīstība: emociju un emociju regulācijas attīstība, pašvērtējuma un pašefektivitātes veidošanās, veselīga pašvērtējuma veicināšana. Piesaiste, drošas un nedrošas piesaistes veidošanās, agrīnās piesaistes ietekme uz indivīda tālāko socioemocionālo attīstību. Piesaistes likumsakarības skolēna – skolotāja un vienaudžu mijiedarbībā.	4	6	2	6
2.seminārs. Bioloģisko un vides faktoru mijiedarbība un izpausmes uzvedībā.	4	6	2	6
3.Dažādu vecumposmu attīstības īpatnības un to loma pedagoģiskajā procesā. 13., 14., 15. lekcija: Pirmsskolas un jaunākā skolas vecuma bērnu attīstība: fiziskā, kognitīvā attīstība, valodas attīstība, prāta teorijas attīstība, vadības funkciju attīstība. Gatavība skolai.	6	12	2	12
3.seminārs. Pirmsskolas vecuma bērnu kognitīvā attīstība.	2	2	2	4
16., 17, 18. lekcija: Pusaudžu un jauniešu attīstība (pubertāte, identitātes veidošanās, identitātes meklējumu dažādie aspekti), topošo pieaugušo vecums (emerging adulthood), vecumposma īpatnību ietekme uz mācīšanās procesu un mijiedarbību ar skolotāju.	6	12	2	12
4.seminārs: Pusaudžu un jauniešu attīstība.	2	2	0	4
4.Mācīšanās dažādie psiholoģiskie aspekti. 19., 20. lekcija: Mācīšanās biheiviorālie aspekti. Klasiskie un operantie nosacījuma refleksi. Pastiprinājumi un to veidi. Efektīvi un neefektīvi sodi. Uzvedības regulēšana: praktiskā (lietišķā jeb pielietojamā) uzvedības analīze, funkcionālās uzvedības analīze un atbalsts pozitīvai uzvedībai.	4	8	2	8
21.lekcija: Sociāli kognitīvie aspekti. Sociālās iemācīšanās process, uzvedības modelēšana, pašefektivitāte un pašregulācija. Sociālā mijiedarbība un tuvākās attīstības zona. Mācību motivācija un prokrastinācija.	2	2	2	4
5.seminārs: Mācību motivācija un to ietekmējošie faktori.	2	2	2	4
5.Sociālie procesi grupā un to nozīme skolēnu mijiedarbībā ar vienaudžiem un skolotāju. 22.lekcija: Grupas ietekme: konformisms, sociālā fasilitāte, sociālā slinkošana, deindividuācija. Autoritātes ietekme, piekrišana un pakļaušanās.	2	2	0	4
23.lekcija: Attieksmju, pārliecību un aizspriedumu rašanās grupās. Diskriminācija. Stereotipu veidošanās, atpazīšana un mazināšana.	2	4	0	6
6.seminārs: Mūsdienu sabiedrībā un skolas vidē pastāvošie aizspriedumi un stereotipi.	2	4	2	6
24.lekcija: Agresija, agresijas veidi, ietekmējošie faktori. Vienaudžu savstarpējā agresija, mobings reālā un virtuālā vidē –tās atpazīšana un mazināšanas iespējas.	2	4	0	4
Kopā:	64	104	32	136

Sasniedzamie studiju rezultāti un to vērtēšana

Sasniedzamie studiju rezultāti	Rezultātu vērtēšanas metodes
Zināšanas: 1. Izskaidro izziņas procesus, to darbības likumsakarības un attīstības iespējas mācīšanās procesā. 2. Pārzina indivīda fiziskās, kognitīvās un socioemocionālās attīstības aspektus, to ietekmējošos faktorus un izprot to lomu pedagoģiskajā procesā. 3. Raksturo mācīšanās psiholoģiskos aspektus. 4. Izskaidro sociālos procesus grupā, to nozīmi mijiedarbībā ar vienaudžiem un skolotāju.	Gala vērtējums (obligāta prasība; kursa noslēgumā studenti iegūst vērtējumu 10 ballu skalā). Studiju kursa vērtējums veidojas, summējot starppārbaudījumu veidus (5 kontroldarbus un 6 patstāvīgos uzdevumus) visa kursa norises laikā. Noslēguma pārbaudījumu studenti drīkst kārtot tikai tad, ja nokārtoti visi starppārbaudījumi. Noslēguma pārbaudījums: Eksāmens - problēmsituāciju analīze, priekšlikumu izstrāde.

Prasmes: 5. Analizē izziņas procesu darbības likumsakarības un to darbību dažādos vecumos; izvērtē savu izziņas procesu darbību un to iespējamo ietekmi uz pedagoģisko procesu. 6. Analizē bērnu, pusaudžu un pieaugušo attīstības likumsakarības un to ietekmi uz mācīšanās procesu un mijiedarbību ar skolotāju, izvērtē savas attīstības individuālās īpatnības dažādos vecumos un to iespējamo ietekmi uz pedagoģisko procesu. 7. Analizē mācīšanās biheiviorālos, kognitīvos un sociāli kognitīvos aspektus, izvērtē savu mācīšanos no dažādu aspektu skatu punkta. 8. Atpazīst dažādu sociālo procesu izpausmes grupā, tai skaitā vardarbīgu uzvedību.	Gala vērtējums (obligāta prasība; kursa noslēgumā studenti iegūst vērtējumu 10 baļļu skalā). Studiju kursa vērtējums veidojas, summējot starppārbaudījumu veidus (5 kontrol darbus un 6 patstāvīgos uzdevumus) visa kursa norises laikā. Noslēguma pārbaudījumu studenti drīkst kārtot tikai tad, ja nokārtoti visi starppārbaudījumi. Noslēguma pārbaudījums: Eksāmens - problēmsituāciju analīze, priekšlikumu izstrāde.
Kompetence: 9. Novērtē skolēnu individuālās attīstības un mācīšanās vajadzības, savas kognitīvās, sociālās un emocionālās kompetences un to iespējamo mijiedarbību pedagoģiskajā procesā. 10. Novērtē skolēnu mācīšanās un saskarsmes grūtību cēloņus un sniedz priekšlikumus to sekmīgai risināšanai.	Gala vērtējums (obligāta prasība; kursa noslēgumā studenti iegūst vērtējumu 10 baļļu skalā). Studiju kursa vērtējums veidojas, summējot starppārbaudījumu veidus (5 kontrol darbus un 6 patstāvīgos uzdevumus) visa kursa norises laikā. Noslēguma pārbaudījumu studenti drīkst kārtot tikai tad, ja nokārtoti visi starppārbaudījumi. Noslēguma pārbaudījums: Eksāmens - problēmsituāciju analīze, priekšlikumu izstrāde.

Studiju rezultātu vērtēšanas kritēriji

Kritērijs	% no kopējā vērtējuma
1. starppārbaudījums. 5 kontrol darbi e-vidē par kursā aplūkoto galveno tematu teorētiskajiem aspektiem: 1. Kontrol darbs par izziņas procesiem. 2. Kontrol darbs par bioloģiskajiem, vides faktoriem, temperamentu un piesaisti. 3. Kontrol darbs par bērnu, pusaudžu un jauniešu attīstības aspektiem. 4. Kontrol darbs par mācīšanās psiholoģiskajiem aspektiem. 5. Kontrol darbs par sociālajiem procesiem grupā.	25
2. starppārbaudījums. 6 individuāli patstāvīgi veikti un iesniegti uzdevumi: 1. Veikt savas uzmanības, atmiņas un domāšanas procesu, intelekta analīzi un novērtēšanu. 2. Apzināt bioloģisko un vides faktoru nozīmi indivīda attīstībā un skolēna un skolotāja mijiedarbībā, izstrādāt uz piemēriem un savu pieredzi balstītu gadījuma aprakstu un analīzi; 3. Balstoties Ž.Piažē teorētisko pamatojumu, izzināt domāšanas īpatnības pirmsoperacionālajā stadijā pirmsskolas vecuma bērniem (4 -7 gadi);	25
4. Veikt strukturētu sarunu ar pazīstamu pusaudzi vai jauniešu (12 – 18 gadi) par dzīves aktualitātēm šajā vecuma posmā, veikt sarunas analīzi un izdarīt secinājumus par dažādiem šī vecumposma aspektiem, iekļaujot pārdomas par saviem identitātes meklējumiem; 5. Izziņāt literatūru par mācību motivāciju, realizēt koleģiālu diskusiju ar kādu no saviem studiju biedriem par mācību motivācijas dažādiem aspektiem, veikt savas mācīšanās motivācijas analīzi; 6. Veikt mūsdienu sabiedrībā un skolas vidē pastāvošo stereotipu analīzi, pievēršot uzmanību savu stereotipu un aizspriedumu izvērtējumam.	20
3. Noslēguma pārbaudījums: Eksāmens - problēmsituāciju analīze, priekšlikumu izstrāde.	30
Kopā:	100

Studiju kursa plānojums

Daļa	KP	Stundas			Pārbaudījumi		
		Lekcijas	Prakt d.	Laborat	Ieskaite	Eksām.	Darbs
1.	6.0	48.0	16.0	0.0		*	